RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

LAUSUNTO

1887648

Pvm/Datum/Date
12.5.2025

Dnro/Dnr/DNo
2049/00.00.01.00.02/2025

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Ympäristövaliokunnan pyyntö asiantuntijan kuulemisesta ja asiantuntijalausunnon toimittamisesta asiassa O 29/2025 vp Luonnonlaidunten hoidon haasteet ja luonnon monimuotoisuus

Ruokaviraston_täydentävä_asiantuntijalausunto_asiassa_O_29_2025_vp

Ruokavirasto täydentää 6.5.2025 päivättyä asiantuntijalausuntoaan ympäristövaliokunnan kuulemisessa 8.5.2025 esitettyjen kysymysten kirjallisilla vastauksilla seuraavasti:

Christoffer Ingon ja Pauli Aalto-Setälän pyyntö ottaa kantaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ehdotuksiin:

Ehdotus mosaiikkimaisten alueiden erityistuesta

Tukien toimeenpanon näkökulmasta, kesken CAP-suunnitelmakauden (2023−2027) toimeenpantava uusi tukimuoto edellyttäisi ylimääräistä resursointia tukimuodon määrittelemiseen ja testaamiseen tietojärjestelmiin. Tukimuoto lisättäisiin myös ohjeistuksiin ja sopimusehtoihin ja koulutettaisiin ELY-keskuksille, suunnittelijoille ja kunnille, jotka edelleen kouluttaisivat asian tuenhakijoille. Tietojärjestelmän laskentaan olisi tehtävä erillinen sopimusala -tieto, josta tukikelvottoman alan osuus voitaisiin määritellä ja maksaa ehkä alueen mukaan, kun nyt tuki maksetaan kasvulohkoperusteisesti. ELY-keskuksen tämänhetkinen tilanne ja tuleva elinvoimakeskusuudistus saattaisi myös vaikuttaa sopimuskäsittelijöiden selviytymiseen tehtävästä.

Suomen CAP-strategiasuunnitelmaan (2023−2027) ja lainsäädäntöön tulisi määritellä ja lisätä seuraavat asiat:

- mosaiikkimaisen alueen määritelmä, mitä sillä tarkoitetaan
- vähimmäis- ja enimmäiskoko
- hoitotoimenpiteet ja niiden vaikutukset koko alueeseen
- kunnat, missä alueille tukea voidaan myöntää
- mitkä ovat maksun perusteet ja miten tuki määräytyy koko alueelle, jos tukikelvotonta alaa hyväksytään prosenttirajauksen mukaisesti
- rajanvedot tukikelvottoman ja tukikelpoisen alan osalta hankaloituu, maastossa joudutaan tekemään harkintaa enemmän kuin nyt, paljonko voi olla mukana kalliota. Aina jossain menee raja.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Lisäksi tulisi ratkaista, miten toimitaan nykyisten voimassa olevien sopimusten suhteen:

- Järjestetäänkö tuenhakijalle mahdollisuus luopua nykyisestä sopimuksesta kokonaan, jotta voidaan tehdä uusi sopimus uusilla ehdoilla, johon on lisätty nämä mosaiikkimaisten alueiden ehdot. ELY-keskusten resurssitarve lisääntyisi, koska tulisi kuulla kaikkia tuenhakijoita, joilla on tällaisia alueita: mitä he haluavat tehdä voimassa olevalla sopimuksellaan, pitää sen voimassa tai luopua siitä kokonaan. Voimassa olevat sopimukset tulisi päättää ELY-keskuksissa ennen kuin peltotukihaku avataan (huhtikuun loppuun mennessä), jotta tuenhakijat pystyvät hakemaan kokonaan uutta sopimusta.
- Voiko tuenhakija, myös ne, joita asia ei koske, luopua kokonaan nykyisestä sopimuksesta eikä hakea enää lainkaan uutta sopimusta tilalle.
- Tuenhakijoiden tulisi hakea kokonaan uutta sopimusta peltotukien haussa, vaikka vain yksi lohko olisi tällaisella mosaiikkimaisella alueella, jotta hän sitoutuu noudattamaan uusia sopimusehtoja.
- Uusi sopimus alkaisi hakuvuonna 1.5. ja olisi voimassa 5 vuotta.
- Kaikki saaristossa olevat alueet tulisi katselmoida uudestaan ja katselmointiin olisi varattava lisää rahaa niille ELY-keskuksille, jotka olisivat näiden tukien alueilla.
- Sopimukseen hyväksyttävät peruslohkot olisi piirrettävä ja digitoitava uudestaan. Peltolohkorekisterin laadunvarmistamisen kannalta kallioiden lisääminen sopimusaloihin on kyseenalaista.
- Tilanteessa, jossa varsinainen sopimusalue on pysyvää nurmea ja loput kalliota, jouduttaisiin jakamaan lohko pysyvään nurmeen, kuten nyt on tehty, ja kalliot erikseen. Tällöin meillä olisi peltolohkorekisterissä pelkkiä kallioisia lohkoja, joka ei ole rekisterin laadun takaamiseksi hyvä tilanne. Tukikelvottomia alueita ei saa sisältyä peltolohkorekisteriin.
- Tuen määräytymisen kannalta pitäisi tietää, mitkä lohkot kuuluvat mukaan mosaiikkimaiseen tukityyppiin mukaan ja mitkä kuuluvat toiseen tukityyppiin.

Tukea pitäisi myös valvoa, joka tekee oman kustannuseränsä saaristoalueella. Olisi ratkaistava, miten valvonta tapahtuisi edellä mainittujen lohkojen osalta, joista osa on pysyvää nurmea ja osa pelkkää kalliota. Olisi linjattava, miten kallioisilla lohkoilla katsotaan toimenpiteiden tapahtuneen, milloin tilanne on hyväksyttävä ja milloin ei.

Eläinten hyvinvointi tulisi ottaa tarkempaan tarkasteluun, koska alueet voivat olla kivisiä, missä eläinten loukkaantumisriski on suuri. Näille alueille ei ole saanut

nykyisin ehdoin viedä lisäruokintaa, joten miten varmistetaan, että alueelle viedyt eläimet saavat riittävästi oikeaa ravintoa. Miten varmistetaan, että petoeläimet eivät ole liian suuri uhka, koska saarialueille ei useinkaan voi tehdä petoaitoja alueen kivisyyden takia, jolloin tuenhakijalta tulisi vaatia muita toimenpiteitä.

Tilanne on odotettua parempi ulkosaaristossa:

Ely-keskus	Kunta	Voimassa olevien sopimusten ala vuonna 2022, ha	Voimassa olevien sopimusten ala vuonna 2024, ha
Varsinais-Suomen ELY-keskus	DRAGSFJÄRD, ULKOSAARISTO	280,48	193,13
Varsinais-Suomen ELY-keskus	HALIKKO, ULKOSAARISTO	10,81	26,77
Varsinais-Suomen ELY-keskus	MERIMASKU, ULKOSAARISTO	17,61	25,57
Varsinais-Suomen ELY-keskus	NAANTALI, ULKOSAARISTO		49,75
Varsinais-Suomen ELY-keskus	PARAINEN, ULKOSAARISTO	237,97	233,37
Varsinais-Suomen ELY-keskus	RAUMA, ULKOSAARISTO	19,68	19,68
Varsinais-Suomen ELY-keskus	RYMÄTTYLÄ, ULKOSAARISTO	15,07	42,93
Varsinais-Suomen ELY-keskus	TAMMISAARI, ULKOSAARISTO	20,18	
Varsinais-Suomen ELY-keskus	TURKU, ULKOSAARISTO	0,36	3,56
Varsinais-Suomen ELY-keskus	UUSIKAUPUNKI, ULKOSAARISTO	4,34	4,34
Varsinais-Suomen ELY-keskus	VELKUA, ULKOSAARISTO	152,32	160,13
		758,82	759,23

Lähde Ruokaviraston tietojärjestelmät

Vesa Kallion kysymys korvauksen maksamisen perusteista, Sisä-Suomen saaristoon myös tuet:

EU:n osarahoitteisissa tuissa maksun perusteena on tuenhakijalle muodostuneet kustannukset. Laskelmat tuen muodostumisesta on selvitetty Suomen CAP-suunnitelmassa.

Krista Mikkosen kysymykset:
a) Miksi tulkintoja muutettiin, eikä ennakolta kerrottu kenellekään?
b) Voisiko 10x10 tarkkuus olla suurempi, saataisiin rehuarvoltaan vähäisimmät alueet mukaan?

a) Ruokavirasto vastaa alaisen hallinnon (kunnat ja ELY-keskukset) ja neuvojien kouluttamisesta ja ohjeistamisesta sekä tuenhakijoiden ohjeistuksesta. ELY-keskus ja kunnat kouluttavat omissa koulutuksissaan tuenhakijoita.

Maastokatselmointikoulutukset aloitettiin jo edellisellä ohjelmakaudella webinaarein ja kohteisiin tutustumalla. Näissä koulutuksissa oli asiantuntijavetovastuussa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen biologit ja Metsähallituksen Katja Raatikainen. Kuluvan suunnitelmakauden (2023−2027) maastokatselmointien toteutusta pohdittiin useissa työpajoissa ennen kauden alkamista.

Kuluvan suunnitelmakauden koulutukset uusista ympäristösopimuksista aloitettiin syksyllä 2022, joissa tukikelpoisuusehtoja käytiin läpi sekä asetustekstipohjalta että käytännönläheisesti. Näihin syksyn 2022 koulutuksiin (2 kpl) sai osallistua myös neuvojat ja suunnittelijat, mm. Metsähallituksen ja ProAgrian suunnittelijat. Tämän läpikäynnin jälkeen asetukset lähtivät lausuntokierrokselle.

Lisäksi keväällä 2023 pidettiin maastokatselmointikoulutusta, johon osallistui myös Metsähallituksen suunnittelijoita ELY-keskusten käsittelijöiden ja valvojien lisäksi.

Sopimusehdot julkaistiin Ruokaviraston verkkosivuilla 2023 helmikuussa, heti asetusten julkaisun yhteydessä, jotta suunnittelijoilla oli ensin saatavilla mahdollisimman hyvissä ajoin tieto uuden kauden tuista.

Keväällä 2023 Ruokaviraston hallinnoimassa Lumo-projektissa tuotettiin webinaarit perinnebiotooppien tunnistamisesta ja luontotyyppien mukaisesta hoidosta, joissa puhujina olivat Helmi-ohjelman perinnebiotooppien teemaryhmän koordinaattorit. Lisäksi tuotettiin Perehdy perinnebiotooppeihin -opas. Nämä ovat saatavilla Ruokaviraston verkkosivuilla ja ne on tarkoitettu niin tuenhakijoille kuin sopimuskäsittelijöille.

Kuluvalla suunnitelmakaudella yhteistyö sopimuskäsittelijöiden ja ympäristövastuualueen biologien kanssa on ollut hyvää, ja käsittelijöiden on ollut mahdollisuus saada asiantuntija-apua hankaliin kohteisiin, ja osa biologeista on ollut pääsääntöisesti mukana katselmoinneissa.

Ruokavirasto järjesti maastokatselmointikilinkoita syksyllä 2023 yhteensä 7 kertaa, joissa pohdittiin haasteellisia käytännön tapauksia, ja mukana olivat myös MMM:n asiantuntijat. Näitä klinikoita järjestettiin sen takia, että kaikki käsittelijät saavat

mahdollisimman samanlaisen koulutuksen ja sitä kautta saman näkemyksen eri tapauksiin.

Keväällä 2025 Ruokaviraston hallinnoimassa Priodiversity Life –hankkeessa tuotettiin erittäin suositut Eläinten hyvinvointi luonnonlaitumilla -webinaarit. Nämä on tarkoitettu tuenhakijoille, mutta myös asiantuntijoille, biologeille ja sopimuskäsittelijöille, ja löytyvät edelleen Ruokaviraston sivuilta: Webinaarisarja: Luonnonlaitumilla laiduntavien eläinten hyvinvointi – Ruokavirasto.

b) Vastaus MMM (Heini Lehtosalon puheenvuoro 8.5 ympäristövaliokunnassa) ja osin mosaiikkisten alueiden tukeen liittyvä oheinen vastaus.